

Innovativa klimatåtgärder i ekologisk produktion

Rapport verksamhetsår 1

2014-11-01 till 2015-11-01

Kontaktperson:

Maria Dirke, maria.dirke@ekolantbruk.se, Tel 0155-21 74 79

Bakgrund, syfte, teori och metod

Projektet drivs av Ekologiska Lantbrukarna tillsammans med det ledande forskningsinstitutet FiBL (Research Institute of Organic Agriculture) med syfte att utveckla användningen i Sverige av tekniker för reducerad jordbearbetning i ekologiskt växtodling samt storskaliga ekologiska agroforestrysystem.

Åtgärderna syftar till att öka mångfalden i jordbrukslandskapet, stärka mikrolivet i marken, minska dieselförbrukningen, öka kolinlagringen och i mark och växter, ge fler diversifierade inkomstkällor till gården och öka produktionen i Sverige av hälsobefrämjande frukter och bärgrödor.

I projektet implementerar fyra svenska ekologiska gårdar utspridda över landet fyra olika exempel på storskaliga agroforestrysystem (etablerade vetenskapliga begrepp inom parentes):

- Alléodling (Alley Cropping) på Hånsta Östergärde i Uppland
- Skogsbete (Silvopasture) på Trägsta Gård i Jämtland
- Läplaneringar (Windbreaks) på Sötåsens naturbruksgymnasium i Skaraborg
- Buffertzoner längs vattendrag (Riparian buffer zones) på Körslätts gård i Skåne

Inom området reducerad jordbearbetning jobbar vi med:

- Renovering av vallar genom insådd för att kunna förlänga liggtiden och minska arealen som behöver plöjas varje år
- "Reläodling" där höst- och vårsådd sås samtidigt på våren och höstsådden agerar undergröda fram till skörd av vårsådden

- Försöksodlingar med perenna spannmål från USA för minimalt behov av jordbearbetning
- Jämförande försöksrutor med olika redskapstekniker för reducerad jordbearbetning
- Försök med metoder för reducerad bearbetning i kombination med fånggrödor

Delresultat

Kort beskrivning av verksamheten under det första projektåret:

På *Hånsta Östergärde* har en alléodling bestående av fyra rader x 200 meter etablerats: havtorn, saskatoon, hassel samt äpple/päron. Etableringen skedde i tre steg mellan maj och augusti utifrån leveranser av växtmaterial. Planteringsbäddarna förbereddes genom plöjning, alvluckring med ett av lantbrukaren eget utvecklat redskap samt fräsning. Mellan raderna har det under året odlats (och skördats) spannmål.

Gården har också odlat ett skifte med så kallad reläodling där havre och höstvetete såddes tillsammans i vårbruket. Havren gav god skörd och höstvetetet kommer nu övervintras. Utsädet för perenna spannmål var begränsad, så för tillfället finns endast mycket små provodlingar på gården i SLU:s regi. Vi hoppas kunna få detta uppförökta till en lite större provyta på gården.

Den 2 september genomfördes en öppen gårdsdag med tema agroforestry på gården. Dagen var mycket välbesökt (totalt under dagen deltog uppåt 60 personer). Utöver två gårdsvandringar hade vi också ett fördjupande seminarium på temat agroforestry där vi presenterade vårt arbete inom projektet.

På *Trägsta Gård* har vi tyvärr fått ligga lite lågt under året på grund av en allvarlig sjukdom i familjen på gården. Det slutade dock väl och vi planerar nu aktivt inför fortsatta åtgärder. En skogsinventering har gjorts av marken för skogsbetet och gården har ansökt om bidrag till att sätta upp rovdjursstängsel vilket kommer ske våren 2016. Gallring och röjning kommer slutföras under vintern 2015/2016 och från och med säsongen 2016 kommer vi vara igång med betesrotation med både får och ungdjur.

På *Körslätts gård* har vi enligt plan jobbat med inventering av existerande vegetationsstråk längs med det aktuella vattendraget. Tillsammans med forskare och rådgivare planerar vi nu för att 2016 göra en insådd av växter i åkerkanten som tillsammans med existerande träd och buskar ger bra och kontinuerligt med nektar och pollen till pollinatörer, predatorer och andra nyttoinsekter. Vi kommer även utarbeta ett förslag till skötselplan av träd och buskar i vattenkanten. Under året har också försök med fånggrödor påbörjats, vilket kommer utvecklas än mer under 2016.

På *Sötåsens naturbruksgymnasium* har nuvarande lä- och mångfaldsplantering utvärderats och förslag till nya växter tagits fram. Delar av dessa beställdes in under 2015 och står i bäddar i väntan på utplantering. Planteringen var planerad till hösten 2015 men fick på grund av arbetsbelastningen på skolan skjutas upp till våren 2016. Försöken med reducerad jordbearbetning löper på enligt plan på det av skolan avsatta försöksområdet på 7 ha.

Plan för kommande år

Verksamhetsår 2 (2015/2016)

Insamling av första omgången dokumentation och beräkningar av utsläpp och klimatnytta på samtliga fyra gårdar.

Fortsatt utveckling av åtgärder enligt beskrivning tidigare avsnitt.

Genomföra två öppna gårdsdagar: Sötåsen och Trägsta.

Kommunikation och spridning via nyhetsbrev, hemsida, tidningsartiklar och sociala medier.

Verksamhetsår 3 (2016/2017)

Insamling av andra (vintern 2016/2017) samt tredje omgången (höst 2017) dokumentation och beräkningar av utsläpp och klimatnytta på samtliga gårdar.

Genomföra två öppna gårdsdagar: Körslätt och Hånsta.

Kommunikation och spridning via nyhetsbrev, hemsida, tidningsartiklar och sociala medier.

Slutvärdering av insatserna och beräkning av nyckeltal och parametrar